

FM: Pārtikas cenu kāpums uztur augstu inflāciju

Publicēts: 31.01.2018.

Pēc neliela inflācijas palēninājuma š.g. jūlijā, kad bija sasniegts šogad zemākais patēriņa cenu kāpums - 2,6% gada griezumā, mājāsaimniecību patēriņa cenu pieaugums augustā atkal paātrinājās. Kā liecina Centrālās statistikas pārvaldes dati, vidējais patēriņa cenu līmenis augustā, salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo mēnesi, pieauga par 3,1%.

Līdzīga patēriņa cenu izmaiņu dinamika vērojama arī pārējās Baltijas valstīs un š.g. pirmajos astoņos mēnešos inflācija Latvijā bija 3,1%, Igaunijā 3,2% un Lietuvā 3,4%, kas pašlaik ir straujākais cenu kāpums starp visām ES dalībvalstīm. Šādu cenu dinamiku galvenokārt nosaka augošās pārtikas cenas, tādējādi izskaidrojot gandrīz pusi no patēriņa cenu pieauguma.

Noderīga ziņa? Padalies!

Sprīžot pēc ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas datiem, neapstrādātās pārtikas cenu indekss pasaulē kopš šī gada sākuma nav būtiski mainījies. Taču, ja salīdzina cenu indeksu ar pērnā gada attiecīgo periodu, tad pārtikas cenas uzrāda visai strauju kāpumu, ko galvenokārt nosaka piena produktu cenu kāpums. Tā piena produktu cenu indekss pasaulē š.g. pirmajos astoņos mēnešos pieauga par 44,3%, salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo periodu. Tik spēcīgs kāpums ir saistīts ar sviesta un sausā piena iekšējā pieprasījuma kāpumu Eiropā un Ziemeļamerikā, tādējādi mazinot šo produktu eksporta apjomus un kopējo piedāvājumu pasaules tirgū, kas ietekmē cenu paaugstinošā virzienā.

Līdzīga situācija gan ar piena produktiem, gan ar pārtikas cenām kopumā vērojama arī Latvijā. Pārtikas cenas Latvijā augustā, salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi, samazinājās par 1,6% un, salīdzinot ar š.g. janvāri, praktiski neizmainījās. Taču, ja salīdzina ar pērnā gada augustu, tad pārtikas produktu cenas ir pieaugušas par 7,3%. Cenas šajā laikā palielinājās visiem pārtikas produktiem, taču visstraujāk piena produktiem, sviestam un svaigiem dārzeņiem.

Cenu kāpums fiksēts arī ar energoresursiem saistītām precēm un pakalpojumiem. Tā degvielas un gāzes cena augustā gada laikā palielinājās attiecīgi par 4,2% un 7,1%. Degvielas cenu kāpums saistīts ar neredz augstākām naftas cenām š.g. augustā salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu. Ja degvielas cenas samērā operatīvi reaģē uz naftas cenu izmaiņām, tad gāzes cena mājāsaimniecībām ir atkarīga no iepriekšējo deviņu mēnešu mazuta un dīzeļdegvielas cenas pasaules biržās un tiek noteikta divas reizes gadā, janvārī un jūlijā. Tādējādi, gāzes cenu tarifi tika pārskatīti š.g. jūlijā, kas nozīmē, ka līdz š.g. beigām tie būtiski nemainīsies un cenu pieaugums svārstīsies ap 7% katru mēnesi gada griezumā.

Papildus tam, augustā ir fiksēts šogad straujākais apdrošināšanas pakalpojumu cenu kāpums - 39,1% salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo mēnesi, ko noteica autotransportlīdzekļu apdrošināšanas būtisks sadārdzinājums. No citiem pakalpojumu veidiem vēl jāatzīmē ambulatoro un telekomunikāciju pakalpojumu cenu kāpums. Kopumā pakalpojumi bija par 3,2% dārgāki nekā pirms gada, kamēr preces sadārdzinājās par 3,0%.

Lai arī patēriņa cenu kāpums Latvijā šogad ir viens no straujākajiem ES, tomēr, ja izslēgtu ārējos faktorus un novērtētu pamatinflāciju, kas galvenokārt izskaidro iekšējā tirgus ekonomiskos procesus, tad inflācijas līmenis astoņos mēnešos būtu nedaudz zem 2%. Šāds inflācijas līmenis kopumā atbilst arī ekonomikas pieauguma tempu paātrinājumam šogad, jo IKP š.g. pirmajā pusgadā bija par 4,0% augstāks nekā pērnā gada attiecīgajā periodā.

Analizējot patēriņa cenu izmaiņas mēneša griezumā, augustā tradicionāli ir vērojama viena no zemākajām mēneša inflācijām, kuru pārsvarā ietekmē jaunās augļu un dārzeņu ražas nonākšana tirgū. Arī šis mēnesis nebija izņēmums un svaigo augļu un dārzeņu cenas augustā samazinājās attiecīgi par 2,7% un 20,1% salīdzinājumā ar jūliju. No pārtikas produktiem lētāks bija arī cukurs - par 7,5%. Ņemot vērā, ka pārtika veido vairāk nekā piekto daļu no kopējā patēriņa groza, kopējais patēriņa cenu indekss augustā, salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi, samazinājās par 0,2%. Cenu kritumu vēl pastiprināja alkoholisko dzērienu cenu samazinājums par 2,5% akciju ietekmes dēļ. Neliels cenu kritums augustā norāda uz veselīgu cenu sezonālās dinamikas raksturīgu šim gada mēnesim.

 [Pieteikties jaunumu saņemšanai e-pastā](#)

Vairāk par šo tēmu

[FM: Jūlijā Latvijā atgriežas inflācija](#)

10/08/2020

[FM: Straujā degvielas cenu krituma dēļ maijā fiksēta deflācija](#)

08/06/2020

[FM: Patēriņa cenas aprīlī palika nemainīgas](#)

05/06/2020

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-partikas-cenu-kapums-uztur-augstu-inflaciju>